

Єрмаков Вячеслав Володимирович,
кандидат географічних наук, доцент

Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка, м.
Полтава, Україна,
e-mail: slav9724@gmail.com

КОМПЛЕКСНЕ ВИКОРИСТАННЯ ВНУТРІШНІХ ВОД ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ОБ'ЄКТІВ ТУРИЗМУ І РЕКРЕАЦІЇ

Мета. Метою даної статті є вивчення організаційних та локально-просторових особливостей використання рекреаційно-туристичного потенціалу ресурсів внутрішніх вод Полтавщини.

Методика. Методологічну базу дослідження склали концепції та положення рекреаційної географії, туризмознавства, суспільної географії. Основними методами дослідження є літературний, аналітичний, описовий, порівняльно-географічний.

Результати. Розкрито зміст комплексного використання внутрішніх вод для туристично-рекреаційних цілей на прикладі Полтавської області. Показано основні напрямки цього використання та територіальні інтеграційні функції водного туризму для створення комплексних локальних туристичних кластерів.

Наукова новизна. Наукова новизна полягає у розробці схеми (модель) раціонального використання рекреаційно-туристичного потенціалу внутрішніх водних об'єктів Полтавщини та варіанту інтеграційної моделі локального територіального кластеру водного туризму і рекреації.

Практична значимість. Практичне значення досліджень геопросторових аспектів організації туристично-рекреаційного потенціалу внутрішніх вод Полтавщини полягає у сприянні подальшому розвитку туризму і рекреації на території області у вигляді організації нових туристичних маршрутів, розробки методичних рекомендацій щодо раціонального використання потенціалу водних об'єктів, розвитку відповідної інфраструктури, зростанню її привабливості для вітчизняних і зарубіжних туристів.

Ключові слова: водний туризм, рекреація, внутрішні води, туристично-рекреаційний потенціал внутрішніх вод Полтавської області, раціональне використання туристично-рекреаційного потенціалу внутрішніх вод.

Єрмаков Вячеслав Владимирович,
кандидат географических наук, доцент

Полтавский национальный педагогический
университет имени В.Г. Короленко,
г. Полтава, Украина,
e-mail: slav9724@gmail.com

КОМПЛЕКСНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ВНУТРЕННИХ ВОД ПОЛТАВСКОЙ ОБЛАСТИ КАК ОБЪЕКТОВ ТУРИЗМА И РЕКРЕАЦИИ

Цель. Целью данной статьи является изучение организационных и локально-пространственных особенностей использования рекреационно-туристического потенциала ресурсов внутренних вод Полтавщины.

Методика. Методологическую базу исследования составили концепции и положения рекреационной географии, туризмоведения, общественной географии. Основными методами исследования являются литературный, аналитический, описательный, сравнительно-географический.

Результаты. Раскрыто содержание комплексного использования внутренних вод для туристско-рекреационных целей на примере Полтавской области. Показаны основные направления этого использования и территориальные интеграционные функции водного туризма для создания комплексных локальных туристических кластеров.

Научная новизна. Научная новизна заключается в разработке схемы (модели) рационального использования рекреационно-туристического потенциала внутренних водных объектов Полтавщины и варианта интеграционной модели локального территориального кластера водного туризма и рекреации.

Практическая значимость. Практическое значение исследований геопространственных аспектов организации туристско-рекреационного потенциала внутренних вод Полтавщины заключается в содействии дальнейшему развитию туризма и рекреации на территории области в виде организации новых туристических маршрутов, разработки методических рекомендаций по рациональному использованию потенциала водных объектов, развития соответствующей инфраструктуры, росту ее привлекательности для отечественных и зарубежных туристов.

Ключевые слова: водный туризм, рекреация, внутренние воды, туристско-рекреационный потенциал внутренних вод Полтавской области, рациональное использование туристско-рекреационного потенциала внутренних вод.

UDC 796.5 (477.81):911.3

Yermakov Viacheslav Vladimirovich,
Candidate of Geographical Sciences,
Associate Professor

Poltava V.G. Korolenko National
Pedagogical University, Poltava, Ukraine,
e-mail: slav9724@gmail.com

INTEGRATED USE OF INTERNAL WATERS OF THE POLTAVA REGION AS TOURISM AND RECREATION

Goal. The purpose of this article is to study the organizational and locally-spatial features of the use of recreational and tourist potential of resources of inland waters of the Poltava region.

Methods. The methodological basis of the study consisted of the concepts and provisions of recreational geography, tourism, social geography. The main methods of research are literary, analytical, descriptive, comparative-geographical.

Results. The content of integrated use of inland water for tourist and recreational purposes is revealed on the example of the Poltava region. The main directions of this use and the territorial integration functions of water tourism are shown for creation of complex local tourist clusters.

Scientific novelty. The scientific novelty consists in developing a scheme (model) for the rational use of recreational and tourist potential of inland water objects of Poltava region and the variant of the integration model of a local territorial cluster of water tourism and recreation.

Practical significance. The practical significance of the studies of geospatial aspects of the organization of the tourist and recreational potential of inland waters of the Poltava region is to promote the further development of tourism and recreation on the territory of the region in the form of organizing new tourist routes, developing methodological recommendations for the rational use of the potential of water objects, the development of the relevant infrastructure, increasing its attractiveness for domestic and foreign tourists.

Key words: water tourism, recreation, inland waters, tourist and recreational potential of inland waters of the Poltava region, rational use of tourist and recreational potential of inland waters.

Постановка проблеми. Вступ. Внутрішні води і водні ресурси використовуються у багатьох галузях господарства і виступають як важливий елемент інтегрального природно-ресурсного потенціалу певної території. Одним із важливих і перспективних напрямків господарського використання внутрішніх вод є їх використання в якості рекреаційного ресурсу. Наявність сприятливих природно-екологічних та соціально-економічних умов для цього визначає корисність і плідність вивчення даної теми.

Актуальність подальшого дослідження внутрішніх вод як об'єктів туризму і рекреації в умовах Полтавщини визначається як вже напрацьованим досвідом такого використання, так і тими можливостями, які відкриваються на сучасному етапі соціально-економічного розвитку держави і області, в тому числі появі нових потенційних форм комплексного господарсько-рекреаційного використання природних і штучних водойм. Перспективність роботи в цьому напрямку зростає також у зв'язку з великою кількістю об'єктів поверхневих вод на території області.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питань, пов'язаних із рекреаційним використанням внутрішніх водних об'єктів, насамперед річок і водосховищ, присвячено ряд загальних наукових робіт (праці) [2; 4; 5; 8]. Можливості використання внутрішніх водних об'єктів на території Полтавщини також стали предметом уваги науковців. За останній час вийшла низка публікацій з цієї тематики [4-6; 9; 10; 12; 13], але в них аналізуються головним чином аспекти, пов'язані із можливостями організації водних маршрутів для сплаву по річках, їх тривалості та рекомендацій щодо підбору відповідного спорядження з урахуванням транспортної доступності проміжних точок на маршруті. Також технічним можливостям здійснення сплавів по річках Полтавщини, опису стану річищ присвячені в основному й численні матеріали аматорських сайтів і блогів любителів водних подорожей у їхніх звітах [3; 14; 15].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Тому, враховуючи стан вивченості питання, на даному етапі найбільш доцільним є дослідження різних аспектів територіальної організації рекреаційно-туристичного потенціалу внутрішніх вод Полтавської області, у тому числі конкретних форм територіальних поєднань водних атракцій з іншими видами атракцій (що відносяться, наприклад, до сільського зеленого туризму, пішохідного, велосипедного, кінного та ін. видів туризму) в рамках створення регіонального туристичного кластеру.

Постановка завдання. У зв'язку з цим, метою даної статті є вивчення організаційних та локально-просторових особливостей використання рекреаційно-туристичного потенціалу ресурсів внутрішніх вод Полтавщини. При цьому у нашому дослідженні ми спиралися на концепції та положення, розроблені у суспільній та рекреаційній географії, туризмознавстві, використовуючи порівняльно-географічний, описовий, літературний, аналітичний методи.

Викладення основного матеріалу. Територія Полтавської області характеризується наявністю сприятливих природно-екологічних та соціально-економічних умов для використання внутрішніх вод в якості туристично-рекреаційного ресурсу. Область характеризується досить розвиненою річковою сіткою, яка нараховує 146 річок та водотоків (водотоків довжиною понад 10 км), загальна довжина яких перевищує 5 тис. км. Середня швидкість течії річок складає в середньому 0,1-0,3 см/с, всі вони відносяться до рівнинного класу і придатні для широкого використання в цілях розвитку рибальства, рекреації та водного туризму. Серед них дві великі за довжиною річки - Дніпро і Псел; дев'ять середніх (довжиною 101-500 км) і 135 малих річок (довжиною до 100 км), а також порядку 1,5 тис. струмків. Найбільшими за довжиною і водністю річками області є Дніпро та його ліві притоки – Сула, Псел, Ворскла, Оріль, Хорол [1].

До інших водних об'єктів відносяться озера, болота, а також штучні об'єкти – канали, водосховища і ставки. Крім двох великих водосховищ (Кременчуцького та Кам'янського (Дніпродзержинського)), на території Полтавської області створено більше 60 малих водосховищ і більше 1,2 тис. ставків, які акумулюють в собі значні обсяги води і займають сумарні площі більше 20 тис. га [1; 11], які можуть коригуватися у зв'язку з очисткою та відновленням придатного стану вже існуючих ставків. При цьому у господарському відношенні вони переважно використовуються комплексно (для потреб сільського і рибного господарства, роботи цукрових заводів, потреб енергетики тощо); рідше обмежуються тільки потребами вирощування водоплавної птиці та риборозведення.

Одним із перспективних напрямків господарського використання таких штучних водойм є рекреаційний, який повинен органічно доповнювати інші їх господарські функції. Дані типи водних об'єктів області можуть використовуватися насамперед для розвитку різних видів активного і рекреаційного туризму, пляжного відпочинку, рекреації та загального оздоровлення. При цьому внутрішні водні об'єкти області придатні як для неорганізованого (спонтанні самодіяльні поїздки туристів без участі організації-посередника) так організованого туризму (поїздки за маршрутами, організованими туристичними фірмами або клубами). На початковому етапі освоєння потенціалу внутрішніх водних об'єктів для цілей туризму і рекреації, об'єктивно переважатимуть стихійні види поїздок, тоді як в майбутньому слід прогнозувати зростання частки організованого туризму і відпочинку з комплексним використанням туристичних ресурсів водних об'єктів.

Зазначені великі сумарні площі водної поверхні штучних водойм виступають у зв'язку з цим потенційними площами для розвитку рекреації і водного відпочинку. Певний досвід комплексного рекреаційного використання подібних об'єктів на Полтавщині є. В якості прикладу можна навести базу відпочинку «Сонячна» поблизу с. Липове Глобинського району на узбережжі устя р. Сули з наданням послуг

сімейного літнього відпочинку, рибалки, водних атракцій, мисливства, спортивно-тренувальних зборів. Також цікавою інновацією є організація рибальського відпочинку на крупному штучному Остапівському водосховищі на території Миргородського району поблизу смт Комишня [7].

Тобто, внутрішні водні об'єкти області придатні для організації сплавів по річках, прогулянок на човнах та водних велосипедах, любительського та спортивного рибальства, заняття водними мотоциклами, вітрильного спорту (акваторії крупних водосховищ та ставків), в тому числі і таких традиційно «морських» видів розваг, як серфінг, флайбордінг, кайтсерфінг, каякінг, рибалка, до певної міри дайвінг та ін., а також пляжного відпочинку та оздоровлення. При цьому практично в усіх випадках існує можливість розширення комплексності відпочинку і туризму з використанням різних видів атракцій на основі будівництва в межах прибережних ділянок стаціонарних туристично-рекреаційних комплексів – кемпінгів, турбаз, рибальських будинків, баз відпочинку, які б поєднували в собі можливість тривалого розміщення туристів з наданням комплексу додаткових водних атракцій. За сприятливих умов внутрішні водні об'єкти області можуть становити основу для локалізації садиб сільського зеленого туризму та організації додаткових пізнавальних, велосипедних, піших та кінних маршрутів в околицях та по периметру основного місця відпочинку. Додатковим сприятливим чинником для цього слугуватиме наявність тих чи інших видів природоохоронних територій як об'єктів екологічного туризму, наявність лісо-лучних, в т. ч. мисливських угідь. І це, не враховуючи традиційні господарські функції річок, ставків і водосховищ (риборозведення, сільське господарство, водорегулювання, водопостачання, водний транспорт, гідроенергетика). Це передбачає також регулювання організаційно-правових засад використання даного типу водних об'єктів, забезпечення форм власності на них з урахуванням дотримання екологічних норм і правил.

На основі аналізу та оцінки рекреаційно-туристичного потенціалу внутрішніх водних об'єктів районів Полтавської області, існуючого досвіду та особливостей їх використання, а також з урахуванням розроблених програм і актуальних напрямків розвитку туризму в регіоні (зокрема, розробки питань створення регіонального туристичного кластеру), ми пропонуємо схему (модель) раціонального використання рекреаційно-туристичного потенціалу внутрішніх водних об'єктів Полтавщини для потреб комплексного розвитку туризму і рекреації (Рис. 1).

Як видно з рисунку 1, рекреаційно-туристичний потенціал внутрішніх водних об'єктів може включати в себе не тільки такі традиційні види їх використання, як пляжний відпочинок та рибальство, але й поєднувати в різних комбінаціях різноманітні водні атракції у вигляді прогулянок на човнах, сплавів на байдарках, парусного спорту,

дайвінгу та ін. в залежності від типу водойми, а також розвиток стаціонарної рекреації (будинки відпочинку, кемпінги, туристичні бази та ін.).

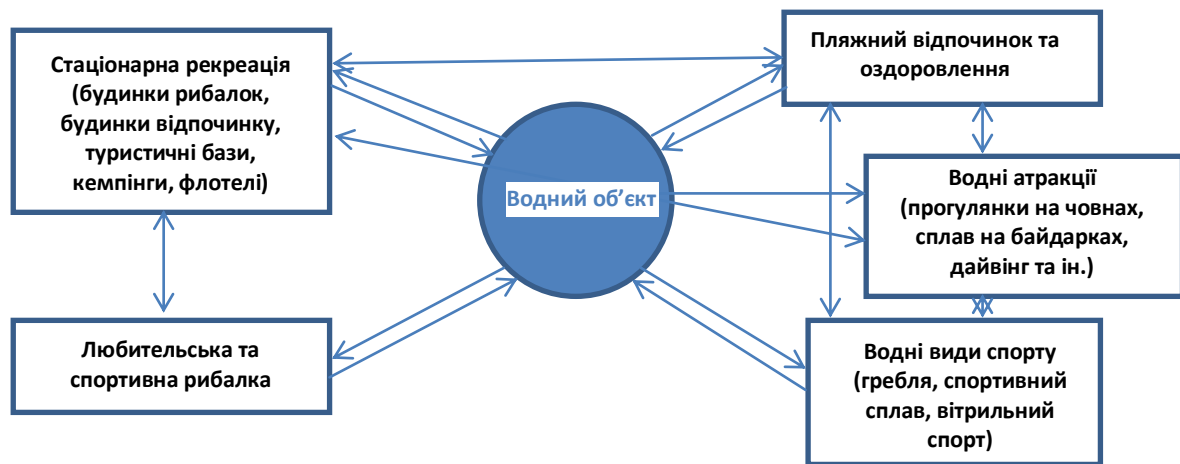

Рис. 1. Модель раціонального використання рекреаційно-туристичного потенціалу внутрішніх водних об'єктів Полтавщини

При цьому, водні об'єкти мають територіально-інтеграційне значення, сприяючи концентрації і групуванню навколо себе інших видів туризму, безпосередньо не пов'язаних із водним відпочинком. Інтеграційна функція внутрішніх поверхневих водойм як об'єктів туристично-рекреаційного використання дозволяє здійснювати їх кластеризацію, що відкриває можливості виділення окремих таксонів для проведення спеціального районування. Це положення реалізується нами у вигляді територіальної інтеграційної моделі локального кластеру водного туризму і рекреації, який ґрунтується на можливостях комплексного використання прилеглої території та інфраструктури у рекреаційно-туристичних цілях (Рис. 2).

Територіальна модель, наведена на рисунку 2, включає в себе як безпосередньо комплекс атракцій, пов'язаних з водним туризмом і відпочинком, так і суміжні об'єкти, які відносяться вже до інших видів туризму, і які доцільно в перспективі включити до комплексного територіального туристичного кластеру. В кінцевому плані це повинно втілитися у розробку конкретних туристичних маршрутів в якості додаткових атракцій для відпочиваючих.

Наведена модель має теоретичний узагальнюючий характер, включаючи в себе набір взаємопов'язаних атракцій інших видів туризму. Для кожного з типів водних об'єктів можна окремо складати власні інтеграційні моделі територіальної взаємодії, адаптовані до конкретних географічних умов місцевості кожного адміністративного району області. Вважаємо, що подібна інтеграційна модель сприятиме кращому уявленню про туристично-рекреаційний потенціал внутрішніх водних об'єктів Полтавщини та дозволить намітити подальші практичні кроки щодо

організації конкретних проектів розвитку туризму в розрізі адміністративних районів, зробивши більш змістовним їх обговорення усіма зацікавленими учасниками регіонального туристичного кластеру (органів влади, представників бізнесу, інвесторів, організаторів туристичних послуг).

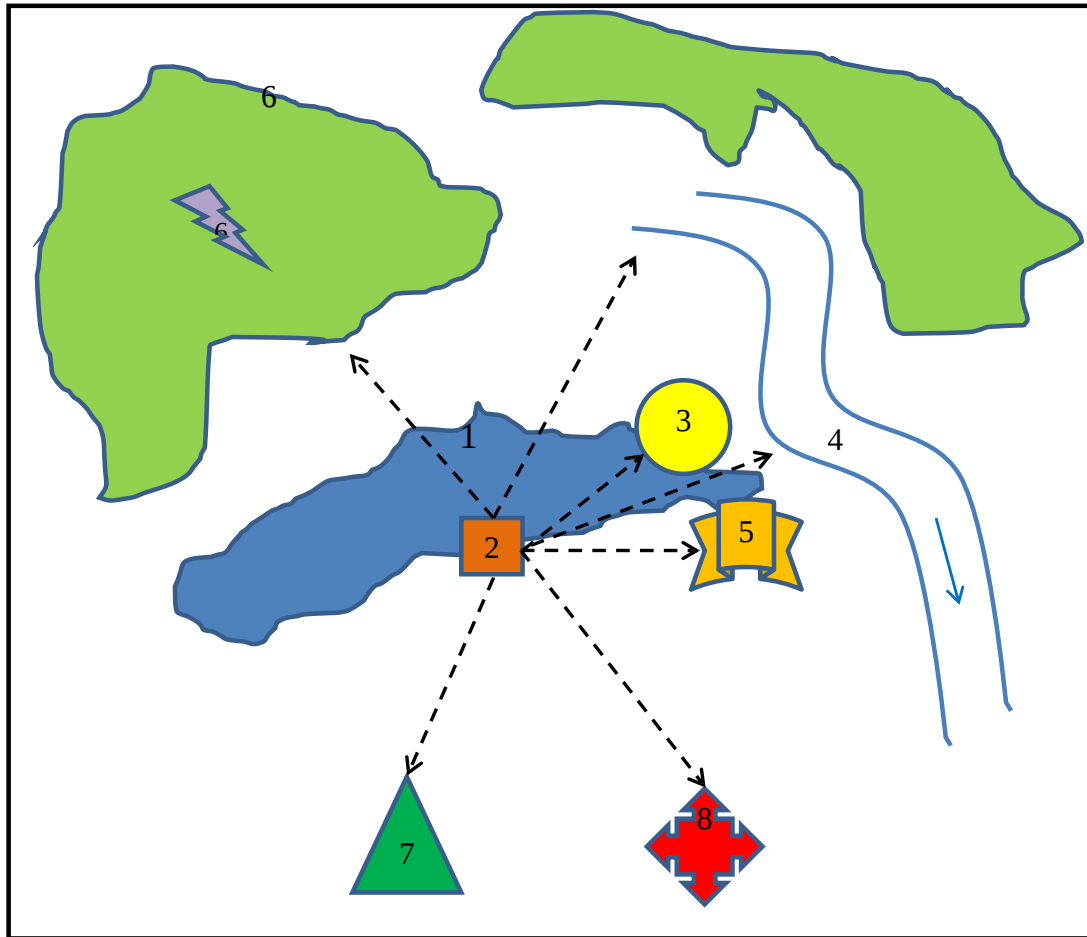

Рис. 2. Інтеграційна модель локального територіального кластеру водного туризму і рекреації

(Умовні позначення: 1. – крупний став (озеро, водосховище); 2. – прибережна база відпочинку з комплексом послуг водних атракцій; 3. – населений пункт із садибою сільського зеленого туризму (СЗТ); 4. – річка, придатна для організації сплавів і пляжного відпочинку; 5. – об'єкти етнографічного і родієвого туризму; 6. – мисливські об'єкти та об'єкти ПЗФ, придатні для організації екологічного туризму; 7. – будинок рибалки з аматорським і спортивним рибальством; 8. – культурно-історичні об'єкти, музеї, історико-анімаційні скансени, пам'ятки садово-паркового мистецтва; -----> - можливі напрямки туристичних маршрутів: пішохідних, велосипедних, кінних та тематичних екскурсій)

Отже, розглянуті теоретичні моделі раціонального використання рекреаційно-туристичного потенціалу внутрішніх вод, передбачають насамперед комплексність цього процесу у поєднанні з іншими видами атракцій, які безпосередньо не пов'язані з водним відпочинком, але які істотним чином дозволяють підвищити ефективність функціонування таких туристично-рекреаційних комплексів з водною основою та сприяти

практичній реалізації проектів створення регіонального туристичного кластеру Полтавщини. В цьому полягає також важливий конструктивно-географічний аспект дослідження.

Висновки. Таким чином, модель раціонального використання рекреаційно-туристичного потенціалу внутрішніх водних об'єктів включає в себе не тільки такі традиційні види їх використання, як пляжний відпочинок та рибальство, але й поєднувати в різних комбінаціях різноманітні водні атракції у вигляді прогулянок на човнах, сплавів на байдарках, парусного спорту, дайвінгу та ін. в залежності від типу водойми, а також розвиток стаціонарної рекреації (будинки відпочинку, кемпінги, туристичні бази та ін.). Інтеграційна функція внутрішніх поверхневих водойм як об'єктів туристично-рекреаційного використання представлена у вигляді територіальної інтеграційної моделі локального кластеру водного туризму і рекреації, який ґрунтується на можливостях комплексного використання прилеглої території та інфраструктури. Дослідження геопросторових аспектів організації туристично-рекреаційного потенціалу внутрішніх вод Полтавщини є важливою складовою наукових досліджень в даній галузі, прикладне значення яких полягатиме у сприянні подальшому розвитку туризму і рекреації на території області у вигляді організації нових туристичних маршрутів, розробки методичних рекомендацій щодо раціонального використання потенціалу водних об'єктів, розвитку відповідної інфраструктури, зростанню її привабливості для вітчизняних і зарубіжних туристів.

Список використаних джерел:

1. Булава Л.М. Географія Полтавщини – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://geo.pnpri.edu.ua/waters.php>
2. Вишневецький В. І. Річки і водойми України. Стан і використання : підр. / В. І. Вишневецький. – К. : Віпол, 2000. – 375 с.
3. Ворскла - 2003 год (Полтава - Днепр). Отчёт Поездника С. (Киев ...) – [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.poezdnik.kiev.ua/reki/vorskla/vorskla_2003_poezd.html
4. Ганжа Я. Л. Використання водних ресурсів Чернігівщини для організації та розвитку відпочинку на воді. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/3.2/296.pdf>
5. Григорьев В. Н. Водный туризм / В. Н. Григорьев. – М. : Профиздат, 1990. – 304 с.
6. Дружиніна В.В. Особливості розвитку сучасного туризму у Полтавській області / В.В. Дружиніна, Ю.В. Беяєва. – Х. : International scientific and practical conference «Scientific horizons – 2014». 30.09–7.10.2014, Sheffield. – Sheffield. – Volume 2. Economic science: Sheffield Science and Education Ltd. – S. 69–71. 11.
7. Остапівське водосховище. – [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ostapivka.org.ua
8. Паламарчук М. М. Водний фонд України : довідковий посібник / М. М. Паламарчук, Н. Б. Закорчевна ; ред. В. М. Хорєва, К. А. Алієва. – К. : Ніка-Центр, 2001. – 392 с.
9. План заходів з реалізації стратегії розвитку Полтавської області на період 2015-2017 рр. - Полтава, 2015. – 137 с. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: dfrt.minregion.gov.ua/.../ROP_Poltavska%20oblast_2015_2017_UKR_09.04.2015.d...
10. Перспективи розвитку туристичної індустрії Полтавської області та інших регіонів України. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (16 вересня 2005 року, м. Миргород). – Полтава, 2005. – 108 с.
11. Полтавська область: природа, населення, господарство. Географічний та історико-економічний нарис. - Вид. 2-е, доп. і перер. За ред. К.О.Маца / Полтава : Полтавський літератор, 1998. – 336 с.;

12. Полтавщина. Туристичний довідник. – Полтава, 2003. – 40 с.
13. Собко О.О. Прийоми формування мережі об'єктів водного туризму (на прикладі Полтавської області) / О.О. Собко, А.Ю. Дмитренко // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. Випуск 43. Частина 2. 2016. – С.409-414.
14. Сплав по реке Псел, Украина - «Описание маршрута, список ... - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: irecommend.ru/.../opisanie-marshruta-spisok-veshchei-dlya-splava-na-baidarkakh-mn...
15. Сула - 2004 год (Лубны - Днепр). Отчёт Поездника С. (Киев ..) - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: www.poezdnik.kiev.ua/reki/sula/sula_2004_poezd.html.

Список использованных источников:

1. Булава Л.М. География Полтавщины - [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://geo.pnpu.edu.ua/waters.php>
2. Вишневыский В. И. Реки и водоёмы Украины. Состояние и использование: учеб. / В. И. Вишневыский. - М.: Випол, 2000. - 375 с.
3. Ворскла - 2003 год (Полтава - Днепр). Отчёт Поездника С. (Киев ...) - [Электронный ресурс] - Режим доступа: www.poezdnik.kiev.ua/reki/vorskla/vorskla_2003_poezd.html
4. Ганжа Я. Л. Использование водных ресурсов Черниговщины для организации и развития отдыха на воде. - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/3.2/296.pdf>
5. Григорьев В. Н. Водный туризм / В. Н. Григорьев. - М.: Профиздат, 1990. - 304 с.
6. Дружинина В.В. Особенности развития современного туризма в Полтавской области / В.В. Дружинина, Ю.В. Беляева. - X.: International scientific and practical conference «Scientific horizons - 2014». 30.09-7.10.2014, Sheffield. - Sheffield. - Volume 2. Economic science: Sheffield Science and Education Ltd. - S. 69-71. 11.
7. Остаповское водохранилище. - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: [www / ostapivka.org.ua](http://www.ostapivka.org.ua)
8. Паламарчук М. М. Водный фонд Украины: справочное пособие / Н. Н. Паламарчук, Н. Б. Закорчевна; ред. В. М. Хорева, К. А. Алиева. - М.: Ника-Центр, 2001. - 392 с.
9. План мероприятий по реализации стратегии развития Полтавской области на период 2015-2017 гг. - Полтава, 2015. - 137 с. - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: [dfr. minregion. gov. Ua /.../ ROP_Poltavska% 20oblast_2015 2017_UKR_09.04.2015.d ...](http://dfr.minregion.gov.ua/.../ROP_Poltavska%20oblast_2015_2017_UKR_09.04.2015.d...)
10. Перспективы развития туристической индустрии Полтавской области и других регионов Украины. Материалы Всеукраинской научно-практической конференции (16 сентября 2005 года, г.. Миргород). - Полтава, 2005. - 108 с.
11. Полтавская область: природа, население, хозяйство. Географический и историко-экономический очерк. - Изд. Второй, доп. и пере. Под ред. К.О.Маца / Полтава: Полтавский литератор, 1998. - 336 с. ;
12. Полтавщина. Туристический справочник. - Полтава, 2003. - 40 с.
13. Собко А.А. Приемы формирования сети объектов водного туризма (на примере Полтавской области) / А.А. Собко, А.Ю. Дмитренко // Современные проблемы архитектуры и градостроительства. Випуск 43. Часть 2. 2016. - С.409-414.
14. Сплав по реке Псел, Украина - «Описание маршрута, список ... - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: [irecommend.ru /.../ opisanie-marshruta-spisok-veshchei-dlya-splava-na-baidarkakh-mn ...](http://irecommend.ru/.../opisanie-marshruta-spisok-veshchei-dlya-splava-na-baidarkakh-mn...)
15. Сула - 2004 год (Лубны - Днепр). Отчёт Поездника С. (Киев ...) - [Электронный ресурс]. - Режим доступа: www.poezdnik.kiev.ua/reki/sula/sula_2004_poezd.html

References:

1. Bulava L.M. Neohrafiya Poltavshchyny – [electronic resource]. – Rezhyim dostupu: <http://geo.pnpu.edu.ua/waters.php>
2. Vyshnevs'kyj V. I. Richky i vodoymy Ukrayiny. Stan i vykorystannya : pidr. / V. I. Vyshnevs'kyj. – K. : Vipol, 2000. – 375 s.
3. Vorskla - 2003 hod (Poltava - Dnepr). Otchiot Poezdynka S. (Kyev ...) – [electronic resource]. – Rezhyim dostupu: www.poezdnik.kiev.ua/reki/vorskla/vorskla_2003_poezd.html

4. Hanzha YA. L. Vykorystannya vodnykh resursiv Chernihivshchyny dlya orhanizatsiji ta rozvytku vidpochynku na vodi. – [electronic resource]. – Rezhym dostupu: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/3.2/296.pdf>
5. Hryhor'ev V. N. Vodnyj turizm / V. N. Hryhor'ev. – M. : Profyzdat, 1990. – 304 s.
6. Druzhynina V.V. Osoblyvosti rozvytku suchasnoho turizmu u Poltavs'kiy oblasti / V.V. Druzhynina, YU.V. Byelyayeva. – X. : International scientific and practical conference «Scientific horizons – 2014». 30.09–7.10.2014, Sheffield. – Sheffield. – Volume 2. Economic science: Sheffield Science and Education Ltd. – S. 69–71. 11.
7. Ostapivs'ke vodoshkovyshche. – [electronic resource]. - Rezhym dostupu: www.ostapivka.org.ua
8. Palamarchuk M. M. Vodnyj fond Ukrayiny : dovidkovyy posibnyk / M. M. Palamarchuk, N. B. Zakorchevna ; red. V. M. Khoryeva, K. A. Aliyeva. – K. : Nika-Tsentr, 2001. – 392 s.
9. Plan zakhodiv z realizatsiji stratchiji rozvytku Poltavs'koji oblasti na period 2015-2017 rr. - Poltava, 2015 . – 137 s. - [electronic resource]. - Rezhym dostupu: [dfr. minregion. gov. Ua /.../ ROP_Poltavska%20oblast_2015 2017_UKR_09.04.2015.d...](http://dfr.minregion.gov.ua/.../ROP_Poltavska%20oblast_2015_2017_UKR_09.04.2015.d...)
10. Perspektyvy rozvytku turystychnoyi industriyi Poltavs'koyi oblasti ta inshykh rehioniv Ukrayiny. Materialy Vseukrayins'koji naukovo-praktychnoji konferentsiji (16 veresnya 2005 roku, m. Myrhorod). – Poltava, 2005. – 108 s.
11. Poltavs'ka oblast': pryroda, naselennya, hospodarstvo. Heohrafichnyy ta istoryko-ekonomichnyy narys. - Vyd. 2-e, dop. i perer. Za red. K.O.Matsa / Poltava : Poltavs'kyi literator, 1998. – 336 s.
12. Poltavshchyna. Turystychnyy dovidnyk. – Poltava, 2003. – 40 s.
13. Sobko O.O. Pryyomy formuvannya merezhi ob'ektiv vodnoho turizmu (na prykladi Poltavs'koyi oblasti) / O.O. Sobko, A.YU. Dmytrenko // Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannya. Vypusk 43. Chastyna 2. 2016. – S.409-414.
14. Splav po reke Psel, Ukrayna - «Opysanye marshruta, spysok ... - [electronic resource]. - Rezhym dostupu: irecommend.ru/.../opisanie-marshruta-spisok-veshchei-dlya-splava-na-baidarkakh-mn...
15. Sula - 2004 hod (Lubny - Dnepr). Otchiot Poezdnyka S. (Kyev ...) - [electronic resource]. - Rezhym dostupu: www.poezdnik.kiev.ua/reki/sula/sula_2004_poezd.html.